

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:**Esas Sayısı : 2009/59****Karar Sayısı : 2011/69****Karar Günü : 28.4.2011****İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Ankara Dokuzuncu İdare Mahkemesi**

İTİRAZIN KONUSU : 4.11.1981 günlü, 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 54. maddesinin (g) fıkrasının "Yükseköğretim kurumundan çıkarma cezası verilen öğrenciler, bir daha herhangi başka bir yükseköğretim kurumuna alınmazlar." biçimindeki ikinci cümlesinin Anayasa'nın 13. ve 42. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Daha önce Üniversite Disiplin Kurulunca yüksek öğretim kurumundan çıkarma cezası verilmesi nedeniyle 2008 yılı Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı tercihleri geçersiz sayılan şahsın işlemin iptali istemiyle açtığı davada, kuralın Anayasaya aykırılığı iddiasının ciddi olduğu kanısına varan Mahkeme iptali için başvurmuştur.

II- İTİRAZIN ve yürütmeyi durdurma isteminin GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

"2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınırlanması başlıklı 13. maddesinde; "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz." hükmü yer alırken, Eğitim ve Öğrenim Hakkı ve Ödevi başlıklı 42. maddesinde ise; kimsenin eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılmayacağı, öğrenim hakkının kapsamının kanunla tespit edileceği ve düzenleneceği kurala bağlanmıştır.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun "Öğrencilerin Disiplin İşleri" başlıklı 54. maddesinin (g) fıkrasında; "Yükseköğretim kurumundan çıkarma kararı bütün yükseköğretim kurumlarına, Yükseköğretim Kurulu, emniyet makamları ve ilgili askerlik şubelerine bildirilir, Yükseköğretim kurumundan çıkarma cezası verilen öğrenciler, bir daha herhangi başka bir yükseköğretim kurumuna alınmazlar." hükmüne yer verilmiştir.

Anayasa'nın 13. maddesinde; temel hak ve hürriyetlerin, yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak sınırlanabileceği belirtilmiş, 42. maddesinde ise herhangi bir sınırlama sebebi sayılmamış, buna karşılık, kimsenin eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılmayacağı düzenlenmiştir. Ancak 2547 sayılı Yasa'nın 54. maddesinde. Yükseköğretim kurumundan çıkarma cezası verilen öğrencilerin, bir daha herhangi başka bir yükseköğretim kurumuna alınmayacakları hüküm altına alınmıştır.

Yine Anayasa'nın 13. maddesinde; temel hak ve hürriyetlerin, özlerine dokunulmaksızın sınırlanabileceği ve sınırlamanın demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı düzenlenmiştir. Ancak daha önce gerçekleştirdiği herhangi bir eylemden dolayı yükseköğretim kurumundan çıkarma cezası alan kimselerin, bir daha başka bir yükseköğretim kurumuna alınmaması, Anayasa'nın 42. maddesinin güvence altına aldığı ve kişilere bir ödev olarak yüklediği eğitim ve öğrenim hakkına yapılmış bir müdahale niteliğinde olacaktır. Ayrıca, hem öze dokunmama ve ölçülülük ilkelere, hem de demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırılık teşkil edecektir.

Bu nedenle, yükseköğretim kurumundan çıkarma cezası verilen öğrencilerin, bir daha herhangi başka bir yükseköğretim kurumuna alınmayacağı hususunun, Anayasa'nın 42 maddesindeki "kimsenin eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılmayacağı" kuralına aykırı düşmesi nedeniyle Anayasaya aykırılık iddiası ciddi bulunmuştur."

III- YASA METİNLERİ**A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı**

4.11.1981 günlü, 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 54. maddesinin itiraz konusu ikinci cümleyi de içeren (g) fıkrası şöyledir:

" g. Yükseköğretim kurumundan çıkarma kararı bütün yükseköğretim kurumlarına, Yükseköğretim Kurulu, emniyet makamları ve ilgili askerlik şubelerine bildirilir. **Yükseköğretim kurumundan çıkarma cezası verilen öğrenciler, bir daha herhangi başka bir yükseköğretim kurumuna alınmazlar.**"

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında Anayasa'nın 13. ve 42. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Mustafa YILDIRIM, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Zehra Ayla PERKTAŞ'ın katılımıyla 16.9.2009 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE, karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, daha önce işlediği herhangi bir eylemden dolayı yükseköğretim kurumundan çıkarma cezası verilenlerin, itiraz konusu kural uyarınca bir daha başka bir yükseköğretim kurumuna alınmamasının Anayasa'nın 42. maddesinin güvence altına aldığı eğitim ve öğrenim hakkına yapılmış bir müdahale niteliğinde olduğu, bu müdahalenin öze dokunmama ve ölçülülük ilkeleri ile demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırılık teşkil ettiği ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu kurala göre, bir yüksek öğretim kurumundan disiplin cezası ile çıkarılanlar daha sonra tekrar sınava girerek başka bir yüksek öğretim kurumuna kaydolamamakta, sınava girseler dahi yaptıkları tercihler ÖSYM Başkanlığı tarafından geçersiz sayılmaktadır.

Anayasa'nın 42. maddesinde, kimsenin, eğitim ve öğrenim haklarından yoksun bırakılamayacağı; öğretim hakkının kapsamının yasayla tespit edileceği ve düzenleneceği; eğitim ve öğretim kurumlarında yürütülen faaliyetlerin her ne suretle olursa olsun engellenemeyeceği kurala bağlanmıştır.

Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması" başlıklı 13. maddesinde ise temel hak ve hürriyetlerin, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceği ve bu sınırlamaların, Anayasa'nın özüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı hükmüne yer verilmiştir.

Eğitim ve öğrenim hakkı ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ile de koruma altına alınmış evrensel bir haktır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne Ek 1. Protokol'ün 2. maddesinde de: "*Hiç kimse, eğitim hakkından yoksun bırakılamaz*" denilmiştir.

Anayasa'nın 42. maddesi ile 13. maddesi birlikte değerlendirildiğinde; eğitim ve öğrenim hakkının kapsamı belirlenirken, Anayasa'nın özüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine uygun olarak yasayla bazı sınırlamalar getirilebilirse de, bunlar eğitim ve öğretim hakkını tamamen ortadan kaldıracak nitelikte olamaz. Demokrasiler, temel hak ve özgürlüklerin en geniş ölçüde sağlanıp güvence altına alındığı rejimlerdir. Temel hak ve özgürlüklerin özüne dokunup tümüyle kullanılamaz hale getiren sınırlamalar, demokratik toplum düzeni gerekleriyle uyum içinde sayılamaz.

Eğitim ve öğretim kurumlarınca öğrenciler için eğitim ve öğretim faaliyetleri süresince uygulanacak disiplin kuralları içerisinde ağır disiplinsizlik eylemleri için eğitim veya öğretim kurumundan öğrencinin çıkarılmasını öngören düzenlemeler getirebilirse de hakkın kullanımı tümüyle engellenemez.

Bir yükseköğretim kurumundan disiplin cezası sonucu çıkarılan öğrencilerin daha sonra başka bir yükseköğretim kurumunda öğrenimlerine devamını engelleyen düzenleme, yüksek öğrenim hakkından yararlanmayı imkânsız hale getirerek hakkın özüne dokunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kural, Anayasa'nın 13. ve 42. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

VI- SONUÇ

4.11.1981 günlü, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 54. maddesinin (g) fıkrasının "Yükseköğretim kurumundan çıkarma cezası verilen öğrenciler, bir daha herhangi başka bir yükseköğretim kurumuna alınmazlar." biçimindeki ikinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, 28.4.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.